

2013-12-18

LUNDS UNIVERSITET

Pär Svensson

Internationella relationer

Gemensam examen för utbildning på forskarnivå: Råd och rekommendationer vid Lunds universitet

Inledning

Sedan 1 januari 2010 är det tillåtet för svenska lärosäten att tillsammans med andra lärosäten utfärda en gemensam examen (1 kap. 17-18 §§ Högskolelagen (HL), SFS 2009:695; 6 kap, 11 § Högskoleförordningen (HF); se bilaga 1). Detta åtföljs av flera krav såsom att utbildningssamarbetet ska grundas på en skriftlig överenskommelse och att denna överenskommelse behandlar särskilda aspekter. För att förtydliga högskoleförordningen samt stödja och kvalitetssäkra utvecklingen av gemensam examen på forskarnivå, har LU ställt upp följande råd och rekommendationer. Råden och rekommendationerna utgår ifrån högskolelagen, högskoleförordningen, samt LUs föreskrifter för forskarutbildning.

Definitioner

En gemensam utbildning är en utbildning som är gemensamt utvecklad och genomförs i nära samarbete med ett eller flera lärosäten. I de flesta gemensamma program ingår mobilitet av framför allt studenter. En utbildning som inte utvecklas eller genomförs tillsammans, men innehåller mobilitet till annat lärosäte, betraktas normalt inte som ett gemensamt utbildningsprogram. Ett gemensamt utbildningsprogram leder vanligtvis fram till en gemensam eller en dubbel examen.

Med gemensam examen avser högskolelagen en ”examina som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda till dessa examina.” (HL 1 kap. 17 § 2 st.). Gemensam examen innebär att ett examensbevis utfärdas som skrivs under av samtliga lärosäten. Dubbel examen innebär att två examensbevis utfärdas – ett av varje lärosäte – för den gemensamma utbildningen och att dessa två examensbevis tydligt hänvisar till den gemensamma utbildningen. Om utbildningssamarbetet har fler än två partners som utfärdar examen kan även en multipel examen utfärdas. Multipel examen är i princip samma som dubbel examen där varje lärosäte var för sig utfärdar ett examensbevis.

Värdet av gemensamma utbildningsprogram för Lunds universitet

Lund universitets strategiska plan 2012-2016 anger att fler gemensamma utbildningsprogram (s.k. joint programmes) och gemensamma examina ska utvecklas. Gemensamma program på forskarnivå är positivt för universitetets internationalisering och för ökad kvalitet i utbildningen. Dessa ger en ökad synlighet, en möjlighet att stärka forskningssamarbeten och att integrera utbildningar vid olika lärosäten till en gemensam utbildning, att bredda utbudet av olika utbildningsmöjligheter, och att underlätta för studenter att studera vid flera lärosäten inom ramen för sin utbildning. Detta leder till ökad transparens av utbildningssystem och ökad anställningsbarhet hos studenterna.

Att välja dubbel eller gemensam examen

En gemensam examen kan vara mer tilltalande för såväl student som lärosäte då samarbetet mellan parterna oftast är mer etablerat och fördjupat, samt att programmet i större utsträckning är ett integrerat program jämfört med ett program som leder fram till dubbel examen. I de fall vår egen eller partners lagstiftning reser hinder för att tillsammans kunna utfärda en gemensam examen finns möjlighet att planera för att utfärda en dubbel eller enkel examen. Följande punkter kan användas som vägledning i detta val (se även tabell 1):

- 1) Vilket slags samarbete eftersträvas - utbildningssamarbete eller forskningssamarbete?
- 2) Kommer utbildningen att omfatta ett stort antal doktorander?
- 3) Kommer samarbetet att vara längre än fyra år?
- 4) Vilken slags examen efterfrågas av finansiären?
- 5) Vilken extra administration kan komma att behövas? Vem gör det?
- 6) Vilka skäl finns för att förankra samarbetet på fakultetsnivå?
- 7) Är de lagar och regler som styr partner universitetet förenliga med LUs eller finns det allt för stora skillnader?
- 8) Hur kan gemensamma utbildningsmål/lärandemål för utbildningen formuleras?

Planera för administrativ hantering

Utbildningsprogram på forskarnivå som leder fram till gemensamma examina har vanligen sin grund i forskningssamarbeten. Detta är lämpligt att sådana program bygger på långsiktiga samarbeten eftersom en gemensam examen är administrativt omfattande. Redan i planeringsstadiet är det därför lämpligt att en administrativ resurs bidrar med sin kunskap om det svenska systemet. Det är också lämpligt att i planeringsstadiet jämföra de olika parternas nationella och lokala regler, t ex genom att ställa upp olika parametrar i en tabell. På så sätt skapas enkelt en överblick av vad som är möjligt att göra, vilken grad av integrering utbildningsprogrammet bör ha, och vilka utmaningar man bör lösa eller inte lösa. Det är bland annat viktigt att identifiera hur alla delar i den "studentadministrativa tidslinjen" ska hanteras och av vilken partner. Den "studentadministrativa tidslinjen" involverar hantering av ansökningar, urval av studenter, formell antagning, registrering, välkomnande/introduktion, mobilitet, regler och rutiner för avhandlingens struktur och omfattning, administration av examination/disputation samt utfärdande av examensbevis med diploma supplement. Även ekonomihantering och kvalitetsarbete ingår. Mer om hantering av gemensamma program finnas att läsa i rapporten "How to manage joint study programmes" på www.joiman.eu.

Skriftlig överenskommelse

För att utfärda en gemensam examen krävs att ett antal punkter ska vara uppfyllda vid det svenska lärosätet (6 kap, 11§ HF; se nedan och bilaga 1). Bland annat ska ett utbildningssamarbete som leder fram till en gemensam examen grundas på en skriftlig överenskommelse (6 kap, 11§a HF) och sådan överenskommelse ska innehålla ett flertal fastställda delar (6 kap, 11§b HF; Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet, Dnr LS 2012/718). Dessa delar beskrivs nedan.

Utformande av skriftlig överenskommelse

Som stöd för utformandet av överenskommelse har universitetet utformat mallar, dels för ett övergripande huvudavtal (Partnership Agreement) på lärosätetsnivå och dels en mall för avtal för den enskilda doktoranden (Student Agreement). Det slutliga avtalsförslaget ska granskas av juridiska avdelningen innan rektor skriver under. Juridiska avdelningen bör kontaktas i god tid. Universitetets gemensamma avtalsmallar som särskilt tagits fram för gemensam examen ska användas. Det slutliga avtalsförslaget

ska granskas av juridiska avdelningen innan rektor skriver under och börkontakts tidigt i processen.

För både gemensam examen och dubbel examen kan det vara lämpligt att ett lärosäte utses som huvudlärosäte (*Lead University*). Huvudlärosätet kan ta ansvar för t ex att arrangera disputation, erbjuda gradueringsceremoni/promovering, sammanställa examensbeviset. Ansvar för huvudlärosäte bör specificeras i huvudavtalet.

Avtal för dubbel examen behöver inte vara lika omfattande som för en gemensam examen. Avtal för dubbel examen är främst till för att skydda doktorandens intressen, ge försäkringsskydd etc. Exempel på avtal för dubbel examen kan tillhandahållas av sektionen Externa Relationer.

Lunds universitet har undertecknat ett Memorandum of Understanding för gemensam examen på forskarnivå inom med partners i Universitas 21¹.

Allmän studieplan

En allmän studieplan ska finnas för det ämne som Lunds universitet ansvarar för i det gemensamma programmet². Någon ny examenskategori eller nytt examensämne är det inte frågan om. Svenska högskolor får samarbeta om en gemensam utbildning som resulterar i en gemensam examen av samma slag som de för övrigt har rätt att utfärda.

Individuell studieplan

Den som är antagen till forskarutbildning vid LU ska ha en individuell studieplan. Planen ska innehålla högskolans och doktorandens åtaganden och en tidsplan för doktorandens utbildning. Planen ska beslutas efter samråd mellan doktoranden och samtliga handledare. Den individuella studieplanen ska regelbundet följas upp och efter samråd med doktoranden och hans eller hennes handledare ändras av högskolan (HF 6 Kap 29§). Huvudavtal och Studentavtal biläggs den individuella studieplanen.

Mobilitetsplan

Av överenskommelsen ska det framgå vilken del av utbildningen som högskolan och det utländska lärosätet ska anordna (HF 6 Kap, 11b§) samt vilka perioder studenten planerar att tillbringa vid respektive lärosäte (Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet).

Begreppet "del" och "anordna"

Högskoleförordningen anger att "högskolan ska genom överenskommelsen ha säkerställt att varje del av utbildningen anordnas av något av de lärosäten som ingår i utbildningssamarbetet" (6 kap, 11§b HF). Denna formulering för tankarna till utbildning på grund- och avancerad nivå där utbildningens alla delar kan identifieras från början. Utbildning på forskarnivå är mer individuell, kan skilja mellan doktorander, och kan förändras under utbildningens gång allteftersom förutsättningarna påverkas av

¹ Lunds universitet har undertecknat ett Memorandum of Understanding (motsvarande huvudavtal) för gemensam examen med 15 andra medlemmar av nätverket Universitas 21 (Aukland, Birmingham, Brittish Columbia, Delhi, UCD Dublin, Edinburgh, Glasgow, University of Hong Kong, Korea University, Lund, McGill, Melbourne, New South Wales, Nottingham, Queensland, och University of Virginia). Ett liknande MoU diskuteras inom League of European Research Universities (LERU).

² Allmän studieplan 26 § För varje ämne som utbildning på forskarnivå anordnas i ska det finnas en allmän studieplan. Förordning (2010:1064) Vid universitetet ska det finnas en allmän studieplan för varje examen som utbildningen kan leda fram till. Den allmänna studieplanen ska fastställas på svenska och ska, om inte särskilda skäl föreligger, översättas till engelska. Se vidare vad en allmän studieplan vid LU ska innehålla. (Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet, Dnr LS 2012/718).

forskningens och avhandlingsarbetets utveckling. Att innan utbildningen startas kunna fastställa vilka delar utbildningen som avses, och vilka lärosäten som ska anordna respektive del, kan vara en utmaning.

Begreppet ”del” kan tolkas som ett utbildningsmoment såsom en kurs eller ett avhandlingsarbete. Men begreppet ”del” kan också tolkas som lärandemål, det vill säga vilka kunskaper och färdigheter som de deltagande doktoranderna ska ha uppnått vid utbildningens slut³. Här kan också termen ”förväntade studieresultat” användas. För lärandemål kan begreppet ”anordna” tolkas som ”ansvara för”, d.v.s. hur ansvaret för att skapa förutsättningar för doktoranderna att nå de uppsatta lärandemålen ska fördelas mellan de samarbetande lärosätena. Den skriftliga överenskommelsen kan betraktas som en intentionsförklaring som senare får ändras om så behövs.

Oavsett vilken tolkning man väljer av begreppet ”del” ska gemensamma mål för utbildningens examen fastställas i den skriftliga överenskommelsen (Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet, Dnr LS 2012/718).

Handledning

Doktoranden ska ha en handledare vid varje lärosäte som är med och utfärdar den gemensamma examen. Av den skriftliga överenskommelsen ska det framgå (i) namn på handledare vid respektive lärosäte som utfärdar examen, samt (ii) ansvarsförhållandet mellan handledare på de examinerande lärosätena (huvudhandledare och biträdande handledare). Doktoranden bör handledas av lärare vid LU under den del av utbildningen som anordnas vid LU.

Antagning

Skrivningarna i högskoleförordningen medger följande tre sätt att anta sökande till forskarutbildning. Detta ger en viss flexibilitet när dessa regler ska sammanjämkas med de lagar och regler som gäller för det andra lärosätet. Antagning åsyftar här själva myndighetsbeslutet (för registrering i LADOK, se nedan under särskilt avsnitt).

- 1) Partneruniversitetet antar sökande till den del av utbildningen som anordnas av partneruniversitetet. Den antagna studenten ska då anses som antagen vid Lunds universitet när studenten inom ramen för utbildningen bedriver studier vid Lunds universitet. Lunds universitet tar inget antagningsbeslut. Student som på detta sätt ska anses som antagen vid Lunds universitet har samma rättigheter och skyldigheter som studerande antagen till utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet som leder fram till enkel eller dubbel examen.
- 2) Partneruniversitetet antar studenten till *hela* utbildningen. Lunds universitet antar till den del av utbildningen som Lunds universitet anordnar.
- 3) Partneruniversitetet antar studenten till den *del* av utbildningen som anordnas av partneruniversitetet. Lunds universitet antar till den del av utbildningen som Lunds universitet anordnar. Svagheten med detta alternativ är att inget lärosäte formellt antar den sökande till hela utbildningen. Här kan då vara motiverat med kompletterande skrivning som anger att antagningen är till den del av ett gemensamt utbildningsprogram som genomförs vid Lunds universitet och att hela utbildningen anordnas tillsammans med partner universitet.

Att samarbeta med lärosäte som har 3-årig utbildning

En doktorsexamen i Sverige omfattar 240 högskolepoäng vilket normalt motsvarar en arbetsinsats på 4 normalstudieår. Samarbeta med lärosäten som har en 3-årig utbildning

³ I HF:s examensordning fastställs examensmålen för en doktorsexamen. Examensmålen anger på en generell nivå vilka kunskaper och färdigheter en doktorand ska ha uppnått vid examen. Lärandemålen för en gemensam utbildning är en vidareutveckling av examensmålen som anges i HF.

är därför en utmaning. Den bästa lösningen är givetvis om man kan få det 3-åriga lärosätet att godkänna en utbildningslängd om 4 år. Om detta inte går kan man ta sin startpunkt i att det är viktigt att samtliga parter erkänner varandras kvalitet. Om kvaliteten erkänns är kan utbildningens längd vara av underordnad betydelse. Det centrala är att de gemensamt formulerade lärandemålen nås. Här kan ett lärosäte med 3-årig utbildningslängd kanske anta vid senare tidpunkt än Lunds universitet. I detta fall bör dock ansökningar granskas av båda lärosätena innan antagning sker vid något av lärosätena för att undvika scenariot att det 3-åriga lärosätet inte kan anta den studenten som prioriterats för antagning.

Vad som inte är tillåtet är att Lunds universitet kräver att studenten ska tillgodoräkna andra studier i sin examen på forskarnivå såsom studier vid andra lärosäten eller studier på annan nivå. Detta ska ske på doktorandens initiativ. Det är doktoranden som har rätt att för examen på forskarnivå begära prövning för tillgodoräknande av andra studier.

Registrering av forskarstuderande

För att kunna registrera forskarutbildningsprogrammet ska det finnas ett avtal mellan de universitetspartners som anordnar någon del av utbildningen samt ett beslut om antagning för doktoranden. Därefter ska det gemensamma utbildningsprogrammet läggas in i LADOK vilket ordnas av respektive fakultet i samarbete med Sektionen Student och Utbildning. Därefter registreras doktoranden i LADOK.

Examenrätt

Lärosäten som ingår i utbildningssamarbetet ska samtliga ha examensrätt för forskarutbildning i relevant ämne. Utbildningen ska uppfylla kraven för examen vid svensk högskola och varje lärosäte som utfärdar den gemensamma examen, ska ha rätten att utfärda den examen som lärosätet utfärdar (HF Kap 6, 11e§).

Examensbevis

Ett examensbevis utfärdas efter godkänt resultat⁴. Godkända delar av utbildning vid det andra lärosätet inkl. avhandling ska tillgodoräknas utan särskild prövning. Examensbeviset för gemensam examen är ett enda dokument i vilket bevis för examina från partneruniversiteten har sammanfogats. Examensbeviset skrivs under av båda lärosätena. Den skriftliga överenskommelsen ska omfatta utformning och utfärdande av examensbevis (Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet, Dnr LS 2012/718).

För dubbel examen bör det tydligt framgå av examensbeviset att examen utfärdats för en gemensam utbildning som genomförts tillsammans med lärosäte X. Det bör också framgå av examensbeviset för dubbel examen från Lunds universitet att ett examensbevis inte representerar hela utbildningen utan att det alltid ska ses tillsammans med examensintyget från det andra lärosätet.

Diploma supplement

För både gemensam och dubbel examen bör diploma supplement finnas.⁵ Endast ett diploma supplement behöver upprättas för hela utbildningen för både gemensam och

⁴ 6 KAP 10 a § HF Till examensbeviset ska det fogas:

1. en bilaga som beskriver utbildningen och dess plats i utbildningssystemet, och
2. när det gäller yrkeslärarexamen, en bilaga som anger vilka kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper som har legat till grund för den särskilda behörigheten enligt 4 § förordningen (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till den paragrafen.

dubbel examen. Av diploma supplement ska det framgå att utbildningen skett i samarbete med partneruniversitet.

Disputation

Doktorsavhandling, även för gemensam examen, ska försvaras muntligen vid en offentlig disputation, och vid disputationen ska det finnas en opponent. Vidare ska vid betygssättning av avhandlingen minst en person delta som inte är verksam vid det lärosäte där doktoranden examineras (HF 6 Kap, 33§). En disputation kan genomföras vid annat lärosäte. Betygsnämnd ska bestå av 3 eller 5 individer. Avhandling skrivs normalt på ett språk som ömsesidigt accepteras av alla partneruniversitet. Den skriftliga överenskommelsen ska omfatta formerna för disputation lärosätena (Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet, Dnr LS 2012/718).

Tillgodoräknande

För gemensam examen ska del av utbildning som student genomgått med godkänt resultat vid annat lärosäte tillgodoräknas honom/henne för utbildning vid svensk högskola utan särskild prövning (HF 6 Kap, 11b§). För dubbelexamen sker tillgodoräknande efter särskild prövning.

Firmatecknare

Enligt Föreskrifter om fördelning av beslutsbefogenheter vid Lunds universitet (Dnr LS 2013/333) är rektor firmatecknare för utbildningsavtal och ansökningar avseende ett gemensamt utbildningsprogram som leder fram till en gemensam examen. Kontakta både fakultetskansli och externa Relationer för handläggning inför rektors underskrift. För avtal om gemensamt utbildningsprogram eller gemensam handledning som leder fram till enkel eller dubbel examen är rektor inte firmatecknare utan detta hanteras på områdesnivå.

Försörjningsformer

Anställningsform och studieavgifter för forskarutbildning skiljer sig åt mellan länder och lärosäten. För gemensam examen kan doktoranden antingen vara anställd eller uppbära ersättning enligt gällande rutiner eller bestämmelser vid ett av lärosätena under hela utbildningen alternativt vid båda lärosätena för respektive del av utbildningen. För doktoranden är det fördelaktigt att vara anställd/uppbära ersättning vid ett lärosäte eftersom det då blir tydligare vilka rättigheter och skyldigheter som gäller. Doktorandens finansieringsform ska vara tydligt beskrivet i Studentavtalet för studier vid respektive lärosäte. Studiefinansiering regleras av Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet (Dnr LS 2012/718), Antagningsordning för utbildning på forskarnivå (Dnr LS 2012/719), Policy och föreskrifter gällande stipendiefinansiering för försörjning under utbildning eller för förkovran efter avlagd doktorsexamen (Dnr PE 2013/356), samt eventuellt kompletterade av särskilda bestämmelser vid respektive fakultet.

En person som är anställd vid Lunds universitet och ska tjänstgöra utomlands mer än sex månader ska bli utlandsstationerad. Information finns på <http://www.arbetsgivarverket.se/upload/Avtal-Skrifter/CentralaAvtal/ura.pdf>. En arbetstagare som utlandsstationerats bibehåller alla förmåner för Sverige vilket innebär att den anställde kvarstår i det svenska socialförsäkringssystemet. Någon övre gräns för hur länge man kan vistas utomlands finns inte. För mer information se avsnitt nedan om försäkringar.

Om anställning eller motsvarande förläggs till olika lärosäten bör doktorand som någon period uppbär anställning vid Lunds universitet, i god tid kontakta Arbetslöshetskassa

och Försäkringskassa för information om hur socialförsäkringen mm påverkas då anställning avslutas vid LU. För socialförsäkring är huvudregeln att man omfattas av socialförsäkringen i det land där man arbetar oavsett var man bor.

LUs antagningsordning för utbildning på forskarnivå (Dnr LS 2012/719) anger för annan finansiering att ”Skulle finansieringen bortfalla under studietiden av anledning som ligger utanför doktorandens kontroll, har fakulteten en skyldighet att anställa doktoranden för den resterande studietiden. Detta gäller dock inte vid beslut om indragning av resurser enligt 6 kap. 30 § HF”.

Den skriftliga överenskommelsen ska omfatta vilken eller vilka försörjningsform(er) och försörjningsnivå(er) de lärosäten som utfärdar examen ska tillämpa för doktoranden (Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet, Dnr LS 2012/718).

Försäkringar

De personer som har en anställning vid Lunds universitet och är folkbokförda i Sverige omfattas av följande kollektiva försäkringar: Arbetskadeförsäkring, Tjänstereseförsäkring samt Tjänstegrupplivförsäkring.

Internationella medarbetare (anställda, stipendiater och gäster) som inte ska folkbokföras i Sverige (d v s inte stanna mer än 365 dagar) eller ännu inte fått svenskt personnummer omfattas av en kollektiv samlingsförsäkring (en Grupp- och Individ Försäkring, GIF) tills vederbörande blivit folkbokförd i Sverige. När personen folkbokförs i Sverige försvinner GIF och anställda har nu försäkring via LU enl. ovan.

Internationella medarbetare som är icke anställda (stipendiater och gäster) får vid folkbokföring, då GIF försvinner, automatiskt en arbetskadeförsäkring (ett Särskilt Personskadeskydd, SPS) som ger ett skydd som motsvarar det anställda har vid arbetsskador. Observera att GIF är heltäckande och även gäller för medföljande medan SPS enbart är en arbetskadeförsäkring för medarbetaren i fråga och medföljande omfattas inte av SPS. Därför är det viktigt att se över det privata försäkringsskyddet.

När en icke-anställd stipendiat/gäst reser i sin verksamhet och LU beviljar och bekostar resan, gäller automatiskt den kollektiva Tjänstereseförsäkringen. Om stipendiat/gäst reser utan att universitetet beviljar och betalar resan ska institutionen beställa ”individuell Reseförsäkring”. Försäkringskort ska medtas för båda typerna av försäkring vid resa. http://www.kammarkollegiet.se/sites/default/files/villkor_reseforsakring.pdf

En doktorand som är anställd utomlands men utför del av sin forskarutbildning vid LU bör förvissa sig om hur försäkring relaterad till sådan anställning gäller i Sverige.

Stipendiefinansierade doktorander kommer fr.o.m. 1/1 2014 via en försäkring hos Kammarkollegiet få socialförsäkringsförmåner som sjukpenning och föräldrapenning. Vid sjukdom eller föräldraledighet anmäler stipendiaten till sin institution och till Kammarkollegiet. Ersättningen kommer följa samma mönster som för anställd och betalas ut när stipendieersättningen upphör om studierna då inte är avslutade.

Om en person ska vara utomlands i tjänsten längre än sex månader eller ha med sin familj är det lämpligt att bli utlandsstationerad. Kontrakt för utlandsstationering ska i så fall upprättas och en särskild försäkring tecknas genom Kammarkollegiet, en s.k. URA-försäkring. Kontakta försäkringsansvarig på sektionen Personal i god tid före utlandsvistelsen.

Av den skriftliga överenskommelsen ska det framgå lämpligt försäkringsskydd för studenten under hela utbildningen. (Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet, Dnr LS 2012/718; se även PE 2013/356)

Visum för Sverige

För att få uppehållstillstånd krävs det att den som har för avsikt att studera i Sverige är antagen till heltidsstudier, har en heltäckande sjukförsäkring, kan försörja dig under hela den planerade studietiden, samt har ett giltigt pass. Försörjningskravet är idag normalt minst 7 300 kronor/månad. Om man ska studera i ett år eller mera ska man visa att försörjning är tryggad för tio månader per år. För mer information se Migrationsverkets hemsida.

Ordlista

Sandwich PhD – Vanligtvis påbörjar och avslutar doktoranden sina studier vid ett och samma lärosäte men tillbringar en del av utbildningen vid annat lärosäte. Kan leda fram till enkel, dubbel, eller gemensam examen.

Cotutelle PhD (Co-tutored; jointly supervised PhD) – Doktoranden handleds av två handledare från olika lärosäten, ofta inom ramen för ett formaliserat samarbete. Leder vanligtvis fram till dubbelexamen eller gemensam examen. Begreppet Cotutelle används också idag av vissa lärosäten som benämning för ett avtal för en enskild student som studerar vid en gemensam forskarutbildning.

Dubbel (eller multipel) examen – två (eller fler) nationella examensbevis utfärdas av två (eller fler) lärosäten för en gemensam utbildning.

Diploma Supplement (DS) – Syftet med diploma supplement är att erbjuda tillräckligt oberoende uppgifter för att förbättra internationell transparens och rättvis akademisk och professionell tillgodoräknande av kvalifikationer (diplomas, degrees, certificates etc.). DS är uppställd så att den beskriver nivå, kontext, innehåll, och status av studier som genomförts och klarats av individen som nämns på original dokumentet till vilket diploma supplement finns som bilaga. DS ska vara fritt från varje värdering, jämförelse eller förslag om tillgodoräknande.

Gemensam examen – ett examensbevis utfärdas tillsammans av två eller flera lärosäten för en gemensam utbildning.

Tips på litteratur

1. “How to manage joint study programmes?” och andra rapporter från JOIMAN och JOICON projektet på www.joiman.eu.
2. Knight, Jane (2011). “Doubts and Dilemmas with Double Degree Programs”. In: “Globalisation and Internationalisation of Higher Education” [online monograph]. *Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento (RUSC)*. Vol. 8, No 2, pp. 297-312. UOC. <http://rusc.uoc.edu/ojs/index.php/rusc/article/view/v8n2-knight/v8n2-knight-eng> ISSN 1698-580X.

Tabell 1. Jämförelse mellan gemensam och dubbel examen

	Gemensam examen	Dubbel examen*
Antagning	Antagning kan ske på 3 sätt: 1) Partneruniversitet antar till sina delar. Doktoranden ska då anses som antagen vid LU när studier bedrivs vid LU. Ett särskilt antagningsbeslut eller antagningsprocess vid LU behövs inte. 2) Partneruniversitet antar till hela utbildningen och LU antar till sina delar. 3) Partneruniversitet antar till sin del och LU antar till sin del.	Antagning sker vid <i>båda</i> lärosätena
Registrering	Doktoranden registreras vid <i>båda</i> lärosätena	
Mål för examen	Gemensamma mål för examen ska framgå av den skriftliga överenskommelsen	Gemensamma mål <i>bör</i> tas fram
Allmän studieplan	Doktoranden antas till forskarstudier i ett visst ämne	
Individuell studieplan	Upprättas och uppdateras enligt LUs regler för de studenter som antas vid LU	
Handledare	För varje doktorand ska en handledare utses vid respektive lärosäte som utfärdar den gemensamma examen. En av dessa ska vara huvudhandledare.	Det bör finnas en handledare vid varje lärosäte som utfärdar dubbel examen.
Mobilitetsschema	Perioder som planeras till de olika partneruniversiteterna ska framgå av den skriftliga överenskommelsen.	Bör anges i den skriftliga överenskommelsen
Finansiering	Försörjningsformer och försörjningsnivåer ska framgå av den skriftliga överenskommelsen	Försörjningsformer och nivåer bör anges i en överenskommelse
Examina	Doktoranden ska uppfylla examenskraven vid åtminstone LU	
Examensbevis	Bevis för examina från alla lärosäten utfärdas i <i>ett och samma</i> dokument. Beviset signeras av respektive lärosäte.	Bevis för examina utfärdas i två <i>separata</i> dokument – ett från respektive lärosäte. Det ska tydligt framgå att examen gäller för en gemensam utbildning som skett i samarbete med lärosäte X samt att en dubbel examen också har utfärdats av lärosäte X.
Diploma supplement	DS ska finnas. Lärosätena bör komma överens om utformning av DS. Av DS bör framgå att utbildningen skett i samarbete med, och att en motsvarande examen har utfärdats av, lärosäte X.	
Disputation	HF och LUs föreskrifter ska uppfyllas	
Tillgodoräknande	Godkända delar av utbildning vid det andra lärosätet inkl. delar av avhandlingsarbetet ska tillgodoräknas <i>utan</i> särskild prövning.	Godkända delar av utbildning vid det andra lärosätet inkl. avhandling tillgodoräknas <i>efter</i> särskild prövning.
Avtal	Ett Huvudavtal på lärosätetsnivå och ett Studentavtal för varje student.	En skriftlig överenskommelse ska upprättas.

*Samma regler gäller för multipel examen som för dubbel examen men innehållet i denna kolumn behöver då anpassas från två till flera lärosäten.

Högskolelagen, 1 kapitlet

17 § En högskola som anges i bilagan till denna lag får utfärda en gemensam examen tillsammans med

1. en annan högskola,
2. en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, eller
3. ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person.

Med gemensam examen avses examina som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda till dessa examina. Utbildningen ska ha anordnats inom ett utbildningssamarbete mellan sådana lärosäten som avses i första stycket. Regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om gemensamma examina. Lag (2009:695).

18 § En högskola som avses i 17 § får inom ramen för ett utbildningssamarbete som anges i andra stycket samma paragraf besluta att överlåta förvaltningsuppgifter i fråga om antagning till och tillgodoräknande av utbildning till

1. en annan högskola,
2. en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, eller
3. ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person.

De förvaltningsuppgifter som överläts får bara innebära att

1. en studerande som har antagits till en del av utbildningen av ett annat lärosäte, som anordnar den delen av utbildningen, ska anses vara student som är antagen av högskolan när han eller hon bedriver studier där, och
2. en del av utbildningen som en studerande har gått igenom med godkänt resultat vid ett annat lärosäte ska tillgodoräknas honom eller henne för utbildning vid högskolan utan särskild prövning. Lag (2009:695).

Högskoleförordningen, 6 kapitlet

11 a § En högskola får delta i ett utbildningssamarbete som anges i 1 kap. 17 § andra stycket högskolelagen (1992:1434) bara om samarbetet grundas på en skriftlig överenskommelse.

En sådan överenskommelse får en högskola, som anges i bilagan till högskolelagen, ingå med

1. en annan högskola som omfattas av högskolelagen,
2. en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, eller
3. ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person. Förordning (2009:1068).

11 b § En högskola som avses i 11 a § får ingå en överenskommelse som anges i samma paragraf bara om villkoren i andra och tredje styckena är uppfyllda.

Högskolan ska genom överenskommelsen ha säkerställt att

1. varje del av utbildningen anordnas av något av de lärosäten som ingår i utbildningssamarbetet, och
2. även de delar av utbildningen som anordnas av ett annat lärosäte än högskolan vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund och på beprövad erfarenhet samt bedrivs så att en hög kvalitet nås i utbildningen.

Av överenskommelsen ska det framgå

1. vilken del av utbildningen som högskolan ska anordna,
2. vilken del av utbildningen ett annat lärosäte ska anordna,
3. vid vilket eller vilka av de lärosäten som anordnar en del av utbildningen en sökande till utbildningen ska antas,
4. att högskolan får anta sökande bara till den del av utbildningen som högskolan ska anordna,
5. när en studerande som har antagits till en del av utbildningen av ett annat lärosäte ska anses vara student enligt 11 c §,
6. att den del av utbildningen som en student har gått igenom med godkänt resultat vid ett annat lärosäte ska tillgodoräknas honom eller henne för utbildning vid högskolan utan särskild prövning,

7. vilken examen utbildningen kan leda till vid respektive lärosäte, och
8. övriga villkor som är nödvändiga för att utbildningen ska kunna genomföras. Förordning (2009:1068).

11 c § En studerande som har antagits av ett annat lärosäte till en del av en utbildning som omfattas av en sådan överenskommelse som anges i 11 a §, ska anses vara student som är antagen av den högskola som har ingått överenskommelsen när han eller hon inom ramen för utbildningen bedriver studier där. Detta gäller bara om

1. det andra lärosätet anordnar den delen av utbildningen som lärosätet har antagit den studerande till, och
2. den studerande enligt överenskommelsen inte också ska antas av högskolan. Förordning (2009:1068).

11 d § En del av en utbildning som omfattas av en sådan överenskommelse som anges i 11 a § och som en student har gått igenom med godkänt resultat vid ett annat lärosäte ska tillgodoräknas honom eller henne för utbildning vid den högskola som har ingått överenskommelsen utan särskild prövning. Förordning (2009:1068).

11 e § En högskola som avses i 11 a § får utfärda en gemensam examen bara om

1. studenten har gått igenom en utbildning som omfattas av en överenskommelse som anges i samma paragraf samt uppfyllt kraven för examen vid högskolan och vid minst ett annat lärosäte som har anordnat en del av utbildningen,
2. varje lärosäte som utfärdar en examen, som ingår i den gemensamma examen, får utfärda den examen som lärosätet utfärdar,
3. varje examen som ingår i den gemensamma examen och som utfärdas av en högskola som omfattas av högskolelagen (1992:1434) eller av en enskild utbildningsanordnare avser samma examen som högskolans, och
4. varje examen som ingår i den gemensamma examen och som utfärdas av ett utländskt lärosäte är på motsvarande nivå som högskolans examen. Förordning (2009:1068).

11 f § När en högskola som avses i 11 a § utfärdar en gemensam examen tillsammans med ett annat lärosäte får högskolan utfärda sitt examensbevis i samma dokument som det andra lärosätet utfärdar sitt examensbevis i. Förordning (2009:1068).

Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet, 15§ (enligt utkast)

Gemensam examen

Enligt högskolelagen får en högskola utfärda en gemensam examen tillsammans med annat lärosäte. Med gemensam examen avses examen som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda till denna examen (1 kap. 17 § HL).

Högskoleförordningen föreskriver att en högskola får delta i ett utbildnings-samarbete som anges i 1 kap. 17 § andra stycket HL bara om samarbetet grundas på en skriftlig överenskommelse (6 kap. 11a §). Sådan överenskommelse om gemensam utbildning ska ingås av fakultetsstyrelsen. Denna beslutsrätt får delegeras till annat organ på fakultetsnivå, dock inte till enskild befattningshavare. Denna beslutsrätt får ej delegeras vidare.

Överenskommelse om gemensam examen får endast ingås om det finns en allmän studieplan för ämnet.

Högskoleförordningen föreskriver att det av överenskommelsen ska framgå

1. vilken del av utbildningen som högskolan ska anordna,
2. vilken del av utbildningen ett annat lärosäte ska anordna,
3. vid vilket eller vilka av de lärosäten som anordnar en del av utbildningen en sökande till utbildningen ska antas,
4. att högskolan får anta sökande bara till den del av utbildningen som högskolan ska anordna,

5. när en studerande som har antagits till en del av utbildningen av ett annat lärosäte ska anses vara student,
6. att den del av utbildningen som en student har gått igenom med godkänt resultat vid ett annat lärosäte ska tillgodoräknas honom eller henne för utbildning vid högskolan utan särskild prövning,
7. vilken examen utbildningen kan leda till vid respektive lärosäte och
8. övriga villkor som är nödvändiga för att utbildningen ska kunna genomföras. (6 kap. 11b §, andra stycket)

Då universitetet ingår sådan överenskommelse om gemensam utbildning ska även följande framgå av överenskommelsen

9. gemensamma mål för examen,
10. utformning och utfärdande av examensbevis,
11. formerna för disputation,
12. vilken eller vilka försörjningsform(er) och försörjningsnivå(er) de lärosäten som utfärdar examen ska tillämpa för studenten,
13. lämpligt försäkringsskydd för studenten under hela utbildningen,
14. namn på handledare vid respektive lärosäte som utfärdar examen,
15. ansvarsförhållandet mellan handledare på de examinerande lärosätena och.
16. vilka perioder som doktoranden planerar att tillbringa vid respektive lärosäte.